

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

23 De maledictione in proximum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

ralem, ut sic conuersus ad Deum, metu mortis saluus fiat? Dico esse licitum ex eisdem proximè allaris. Dices: Non sunt faciendæ, aut optandæ alteri mala, ut eueniant inde bona, Rom. 3. ergo non est licitum. Dico, argumentum non valere, quia in hoc non facimus, aut volumus, alteri malum, ut inde eueniat bonum, sed optamus illi malum bonum, nimirum salutem animæ spirituales, & æternam cum iactura, & detrimento sui boni temporalis, vel corporis: & hoc non est contra charitatem debitam proximo, quoniam quisque procurare debet sibi bonum animæ: etiam cum detrimento, si aliter commodè fieri non potest, boni temporalis. Et ita præter rationem conquiretur quis de nobis, si optemus illi bonum animæ eius, etiam cum iactura sui boni temporalis, quando aliter commodè fieri non potest. Aut dico, quod optare prædicta ob bonum spirituale proximi, non est optare illi malum, ut malum, sed optare malum, ut bonum, nimirum morbum, aliam iacturam temporalem, ut est medium viæ ad eius conuersionem, & bonum spirituale animæ. Ita Sotus *lib. 5. de Iustitia quest. 12. art. 7.*

Quæres, An licitum sit etiam, non solum ob bonum animæ, sed etiam ob bonum temporale maius proximi, optare illi temporale aliquod incommodum. Verbi gratia. An sit licitum, si proximus est dissipator suorum bonorum, aut si luxuriose, & lasciuè nimium viuit ob diuitiarum copiam, optare illi detrimento aliquod bonorum temporalium, ne ludu, aut iustibus, aut lasciuis rebus, bonorum suorum temporalium totam substantiam perdat? Dico, esse licitum, quoniam non est nisi optare illi minus malum, non ut malum est, sed ut medium est, ad euitandum maius malum illius. Sotus *vbi supra.*

Tertio quæritur, An licitum sit optare malis, nimirum Turcis, Saracenis, Hæreticis, & alijs hostibus Ecclesiæ vel iustorum bonorum mortem temporalem, ne Ecclesiæ, vel Iustis, opprobriantur, vel ne Iustina æquitas, aut diuini cultus ratio conculcetur? Nauar. loco citato ex Alexandro, & S. Thomas ait, esse licitum. Ita etiam Sotus *lib. 5. de Iustitia quest. 12. art. 7.*

Quarto quæritur, An quando quis certò credit aliquem perpetuo condemnandum, licitum sit nobis optare illi mortem corporalem, ne Ecclesiæ, aut boni inique opprobriantur ab eo? Respondeo ex Soto *iam citato*: esse licitum.

De Ira in Proximum.

CAPVT XXI.

Primo notandum. Ira est cupiditas, qua quis vult alicui malum ob vindictam. Ita S. Thom. *secunda secunda questio. 158.* Nauartus *cap. 23. num. 113.* & sequent.

Secundo notandum: Ira distinguitur ab odio, quod per iram volumus alicui malum, ob vindicandum nos de ipso: ac odium est, quo volumus ipsi malum absolute.

Primo quæritur, Quando Ira sit peccatum? Respondeo, ex S. Thomæ, vbi supra, communiter recepto, iram esse peccatum in his casibus, qui sequuntur. Primo, quando quis appetit puniri aliquem, qui nihil mali est commertus. Secundo, quando appetit puniri aliquem plusquam meruit. Tertio, quando appetit aliquem puniri sine debito ordine, nimirum ab eo, qui non potest iure punire. Quarto, quando appetit puniri absque debito fine, hoc est, non ob bonum tuendum, aut culpam puniendum, sed ob alium finem. Quinto, quando appetit puniri absque debito modo, nimirum si immo dicere irascatur quis ita, ut blasphemet Deum, vel maledicat proximo, vel ei grauius, aut extremè egenti non subueniat. Siluest. *in verbo Ira.*

Secundo quæritur, An Ira in prædictis casibus semper sit mortale peccatum? Respondeo. Primo, si adit plena

animi deliberatio, ut vindicta sit grauis, semper est mortale peccatum in prædictis casibus.

Secundo, si vindicta est exigua, qualis est, puerum leuiter percussere, vel per capillos trahere, aut si deliberatio rationis est imperfecta, tunc solum est veniale peccatum. Siluest. *loco citato.*

De Inuidia in Proximum.

CAPVT XXII.

Primo notandum. Inuidia est tristitia de bono alterius: ut proprium nostrum bonum impedire, vel minuire putatur. S. Thomas 2. 2. *quest. 36. art. 1.* Nauartus *cap. 23. num. 118.* Licite tritari possum de bono alterius, ut ab eo mihi imminet malum. Item, ut illud bonum mihi deest, & habere illud opto, siue alius habeat, siue non. Item tritari licite possum de bono alterius, quatenus ille est eo bono indignus. At verò si tristor de bono alterius, quatenus impedit, vel minuit propriam meam gloriam, vel honorem, vel laudem, vel excellentiam, vel commodum, est Inuidia.

Secundo notandum. Inuidia est peccatum mortale ex genere suo, vel natura sua, quia est contra charitatem debitam proximo S. Thom. *vbi supra.*

Dubium est, quando inuidia sit mortale peccatum, & quando solum sit veniale? Respondeo, tunc Inuidiam esse veniale peccatum, quando de bono eius tristor ex subito quodam motu, & affectu cordis nato ex imperfecta rationis deliberatione. Secundo, est veniale peccatum, quando tristor de bonis proximi minimis, & exiguis: at verò si adit plena rationis deliberatio, & bona proximi de quibus tristor, sint bona alicuius momenti, quia magna sunt, tunc Inuidia est mortale peccatum.

De Maledictione in Proximum.

CAPVT XXIII.

Primo notandum. Maledictionem sumi tripliciter. Primo, ut est enunciatio, qua opprobrium, siue conuictum per modum indicatum de proximo diximus, & tunc maledictio est species quedam detractionis, de qua in præsentia sermo non est, quia spectat ad octauum Præceptum Decalogi. Secundo, sumitur Maledictio, pro ut est enunciatio Imperatiua, quia malum alteri imperamus, & de hac est sermo in præsentia. Tertio, sumitur prout est enunciatio quedam imprecatiua, quia malum alteri imprecamur, & de hac re est etiam sermo hic: de qua agit S. Thomas 2. 2. *quest. 26.* Siluest. & alij Sumuntur *in verbo Maledictio.* Nauar. *cap. 23. num. 127.*

Secundo notandum. Quod licite possum alteri malum imprecari, non ut malum illi est, sed ut medium illi viæ, vel ad bonum ipsius spirituale, nimirum, ut corrigatur, vel est medium viæ illi, ad maius aliud malum temporale euitandum. Sotus *lib. 5. de Iustitia. quest. 12. art. 7.* & Siluest. *vbi supra* ex S. Thom. at verò imprecari malum, ut malum illi est, tunc est illicitum.

Tertio notandum, Quod est etiam illicitum maledicere creaturis sensu, & vita carentibus, & maledicere creaturæ alicui, ut in ea est participatio aliqua Dei, hoc est, ut est creatura Dei, siue secundum esse vitale, siue secundum esse naturale, est blasphemia, & maledictio in Deum, quia malum tunc imprecamur bono diuino, quod creaturæ est communicatum. Maledicere creaturis ratione carentibus, ut sunt possessiones quedam hominum, est maledictio in homines, quia imprecamur malum bono hominis, quod est in creaturis. Verbi gratia. Maledicere iumenta hominis, ut sunt huius, vel illius hominis.

Primo quæritur, Quando maledictio sit peccatum mortale,

tale,

tale, & quando veniale? Respondeo, tunc est mortale, quando adest plena animi deliberatio, & malum, quod alicui imprecatur, est magnum, siue alicuius momenti: est vero veniale solum, quando vel deliberatio est imperfecta, vel malum est minimum, & exiguum.

Secundo queritur, Quid dicendum de ijs, qui indeliberate, vel ore tantum, non corde maledicunt? Respondeo, non esse mortale peccatum, sed solum veniale: vt communiter maledicunt filijs suis parentes, vel familiae, coloni, & mulieres iumentis suis. Nauar. *supra*.

Tertio queritur, Quid dicendum de ijs, qui maledicunt ita subditis, vt statim eos poeniteat maledixisse, an peccent? Respondeo: si ex deliberata ratione, licet subita, maledicant, peccant, vel mortaliter, vel venialiter: nec signum est, quod non fecerint ex deliberatione aliqua, quod statim incipiat eos poenitere, quoniam sic multa facimus, & statim nos poenitet. Nauar. *loco citato*.

De Crudelitate in Proximum.

CAPVT XXIII

PRIMO notandum ex S. Thoma 2. 2. *quæst. 150*. Iram opponi Mansuetudini, Crudelitatem vero Clementiæ.

Clementia autem virtus est, quæ moderatur humanum affectum in poenis debitis infligendis, ne quis puniatur plusquam par est: Mansuetudo moderatur affectum Iræ, & appetitum vindictæ.

Secundo notandum. Crudellem eum dici, qui ex animi asperitate plus punit, quam ratio dicitur.

Tertio notandum. Quod ferus, vel ferus homo dicitur, qui plus punit, quam par est, & in sic puniendo delectatur, quia aliquis cruciatur. S. Thomas 2. 2. *q. 101. art. 2. ad 2.* & ita ferus, vel feritas magis est belluarum, quam hominum: Crudelitas vero reperitur in hominibus, qui puniunt ob delictum, vel vindictam, sed plusquam oportet. At bellux se se vindicant solum, ob bonum suum proprium utile, vel delectabile: & ita ferus homo est, qui cruciat, & punit, vt in eo oblectetur.

Quarto notandum. Crudelitatem esse peccatum mortale, quando pena quæ sumitur ob vindictam, maior, & grauior est, quam oportet, & adest perfecta animi deliberatio: secus erit veniale peccatum.

De delectatione interna in malis Proximi.

CAPVT XXIV.

PRIMO notandum. In peccatis internis aliquando est voluntas efficax, aliquando est sola delectatio, quæ solet dici morosa. Voluntas efficax est desiderium, aut propositum faciendi aliquid: quod non facit, quoniam impeditur; alioqui si impedimentum non eilet, factura eilet. Delectatio vero est consensus deliberatus, quo aliquid nobis placet, licet nolimus illud opere complere.

Secundo notandum. Certum est apud omnes, voluntatem malâ efficacem faciendi aliquod malum, specie distingui pro vt ipsa opera externa specie distinguuntur. Verbi gratia, voluntas efficax occidendi Patrem proprium, est parricidium. Voluntas efficax occidendi Clericum est sacrilegium. Et sic de alijs.

Dubium est. An delectatio morosa specie distinguatur, pro vt externa, vel obiecta fuerint specie distincta? Sed de hoc dubio dicam inferius in sexto Præcepto Decalogi. Satis sit in præsentia dicere, delectationem qua quis delectatur in rebus aduersis, & malis proximorum specie distingui, pro vt opera ipsa ex quibus sequitur delectatio, specie distinguuntur. Verbi gratia. Delectatur quis in homicidio Clerici, reducitur ad Sacrilegium: Delectatur in odio Proximi, vel Ira in Proximum, reducitur ad odium, vel iram.

Tertio notandum. Licetum est delectari ex affectu nato, & confectio ex morte, vel alienis malis, dummodo ipsa mors, vel malum proximi non placeat. Verbi gratia. Licite potest quis delectari ex hereditate sibi proueniente ex morte Patris, dummodo non delectetur in morte Patris.

Quarto notandum. Quoties in obiecto, vel opere cogitato aliqua ratio boni apprehenditur, absque apprehensione mali, quod est in illo; tunc potest licite voluntas delectari in illa ratione boni apprehensa, sine delectatione mali. Exempli gratia, Decidit quis ex equo, & læditur; sed quia decidit modo quodam ridiculo, qui risum parit, licite possum lætari illo modo ridiculo, dummodo non placeat mihi detrimentum proximi secutum ex casu. Atque hæc quidem de hoc quinto Decalogi Præcepto dicta sint.

FINIS LIBRI SECVNDI.

